

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 kwietnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu – Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jan Gibiec
Sędziowie:	SSA Małgorzata Bohun SSA Grażyna Matuszek (spr.)
Protokolant:	Katarzyna Rzepecka

po rozpoznaniu w dniu 11 kwietnia 2013 r. we Wrocławiu na rozprawie

sprawy z powództwa **Towarzystwa (...) S.A. z siedzibą w W.**

przeciwko **R. H.**

o zapłatę

na skutek apelacji strony powodowej

od wyroku Sądu Okręgowego w Opolu

z dnia 11 grudnia 2012 r. sygn. akt I C 223/12

1. zmienia zaskarżony wyrok:

- w punkcie II w ten sposób, że zasądza od pozwanego na rzecz strony powodowej dalszą kwotę 5.500 zł (pięć tysięcy pięćset złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 23.12.2010 r. do dnia zapłaty;

- w punkcie III w ten sposób, że zasądza od pozwanego na rzecz strony powodowej kwotę 9.202,50 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

2. zasądza od pozwanego na rzecz strony powodowej 1.175 zł tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 14.12.2011 r., powód Towarzystwo (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. wniósł o zasądzenie od pozwanego R. H. kwoty 111.711 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 23.12.2010 r. do dnia zapłaty oraz kosztów procesu.

Wyrokiem z dnia 11 grudnia 2012 r. Sąd Okręgowy w Opolu:

I. zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 106.210 zł (sto sześć tysięcy dwieście dziesięć złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 23.12.2010 r. do dnia zapłaty;

II. w pozostałym zakresie powództwo oddalił;

III. odstąpił od obciążania pozwanego kosztami procesu (sygn. akt I C 223/12).

Sąd ten ustalił, że wyrokiem Sądu Rejonowego w K. Wydziału II Karnego z dnia 1 marca 2010 r. R. H. został uznany za winnego popełnienia przestępstwa z art. 177 § 2 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k., a to że w dniu 2 marca 2009 r. w W. umyślnie naruszył przepisy i zasady obowiązujące w ruchu drogowym w ten sposób, że kierując w stanie nietrzeźwości samochodem osobowym niewłaściwie obserwował przedpole jazdy oraz poruszał się z prędkością przekraczającą wartość prędkości dopuszczalnej na tym obszarze drogi w wyniku czego zjechał na lewy pas ruchu i potrącił jadącą prawidłowo z kierunku przeciwnego rowerzystkę I. C., która w następstwie rozległych obrażeń czaszkowo-mózgowych poniosła śmierć, po czym zbiegł z miejsca wypadku.

W chwili wypadku pozwany ubezpieczony był od odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych w Towarzystwie (...) S.A.

Na podstawie załączonych do pozwu decyzji z 28.05.2010 r. i 15.07.2010 r. o przyznaniu zadośćuczynienia Sąd ustalił, że powód wypłacił najbliższym członkom rodziny I. C. kwotę 106.210 zł.

Pismem z dnia 2.12.2010 r., które pozwany odebrał dnia 8.12.2010 r., powód wezwał pozwanego do dobrowolnej wpłaty kwoty 111.710,01 zł wypłaconej najbliższym członkom rodziny poszkodowanej w wypadku I. C., w terminie 14 dni od daty otrzymania wezwania pod rygorem skierowania sprawy na drogę sądową. Pozwany wezwaniu to pozostawił bez odpowiedzi. (fakt przyznany)

R. H. jest z zawodu mechanikiem samochodowym. Przed wypadkiem pracował jako spawacz i zarabiał około 1.000-1.500 zł miesięcznie. Był wówczas głównym żywicielem rodziny. Obecnie pozwany odbywa karę pozbawienia wolności. W zakładzie karnym nie wykonuje odpłatnej pracy. Pracuje bez wynagrodzenia w szpitalu. Koniec kary przypada na 2016 roku, a w czerwcu 2013 roku pozwany nabywa prawo do ubiegania się o warunkowe przedterminowe zwolnienie. Żona pozwanego pracuje na umowę zlecenia za miesięcznym wynagrodzeniem około 350 zł. Nie może podjąć pracy w pełnym wymiarze czasu, ponieważ syn pozwanego ma epilepsję i stwierdzoną niepełnosprawność, z tej przyczyny wymaga indywidualnego nauczania. Żona pozwanego mieszka wraz z dzieckiem i matką pozwanego w domu będącym własnością siostry pozwanego.

W ocenie Sądu Okręgowego powództwo zasługiwało na uwzględnienie w przeważającej części na podstawie przepisu art. 43 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, zgodnie z którym zakładowi ubezpieczeń oraz Ubezpieczeniowemu Funduszowi Gwarancyjnemu, w przypadkach określonych w art. 98 ust. 2 pkt 1, przysługuje prawo dochodzenia od kierującego pojazdem mechanicznym zwrotu wypłaconego z tytułu ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych odszkodowania. W ocenie Sądu I instancji niekwestionowanym przez pozwanego był fakt spowodowania przez niego w stanie nietrzeźwości wypadku ze skutkiem śmiertelnym oraz fakt ucieczki z miejsca tego wypadku. Okoliczności te potwierdza także prawomocny wyrok Sądu Rejonowego w K. z dnia 1.03.2010 r. Niespornym była również okoliczność, że powód jako ubezpieczyciel sprawcy szkody, w ramach postępowania likwidacyjnego szkodę, wypłacił najbliższym członkom rodziny zmarłej w wypadku – I. C. – zadośćuczynienie w łącznej kwocie 106.210,01 zł. Wskazując na powyższe Sąd przyjął, że w sprawie zostały spełnione przesłanki do zastosowania art. 43 cytowanej ustawy.

Sąd Okręgowy nie uwzględnił podnoszonego przez pozwanego zarzutu przedawnienia dochodzonego pozewem roszczenia. Termin przedawnienia tego roszczenia winien być ustalany zgodnie z treścią art. 118 in fine k.c. Zgodnie z

przepisami kodeksu cywilnego bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne (art. 120 k.c.), czyli z chwilą wypłacenia poszkodowanemu należnego odszkodowania.

Sąd oddalił powództwo w części przewyższającej kwotę 106.210 zł, albowiem powód nie przedstawił żadnego dowodu, z którego wynikałoby, że wypłacił poszkodowanemu kwotę wyższą niż właśnie 106.210 zł. W tych okolicznościach, Sąd uznał za nieuprawnione domaganie się od pozwanego zapłaty kwoty 111.711 zł wskazanej pozwem, albowiem wypłata takiej kwoty nie została udowodniona. Sąd zasądził od kwoty 106.210 zł odsetki ustawowe od dnia 23.12.2010 r. (jak w pozwie), przyjmując w całości za słuszną argumentację powoda odnośnie wymagalności należności głównej dochodzonej pozwem (art. 455 k.c.).

Rozstrzygając o kosztach procesu Sąd zastosował przepis art. 102 k.p.c., zgodnie z którym w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. W ocenie Sądu Okręgowego obecna sytuacja materialna pozwanego (przebywanie w zakładzie karnym, brak zatrudnienia i innych dochodów) uzasadnia zwolnienie go w całości z obowiązku zwrotu kosztów procesu poniesionych przez powoda.

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód zaskarżając wyrok w części, tj. w punkcie II, co do niezasadzonej przez Sąd kwoty 5.500 zł. Wyrokowi zarzucił:

I. błąd w ustaleniach faktycznych poprzez uznanie, iż w niniejszej sprawie wystąpiły „wypadki szczególnie uzasadnione”, które uzasadniałyby odstąpienie od obciążania pozwanego kosztami procesu, na mocy art. 102 k.p.c., podczas gdy Sąd w uzasadnieniu wyroku wskazał, że aktualne położenie finansowe pozwanego, tj. pozostawanie bez zatrudnienia i dochodów nie ma charakteru stałego i niezmiennego. Sąd wskazał bowiem, że w czerwcu 2013 roku pozwany nabywa prawo do ubiegania się o przedterminowe zwolnienie z zakładu karnego. Zdaniem Sądu, na wolności pozwany nie będzie miał żadnych przeszkód, aby pozwany podjął pracę i część uzyskiwanego dochodu przeznaczał na spłatę zobowiązania wobec powoda.

II. naruszenie przepisów prawa procesowego mające istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia w postaci:

- art. 230 k.p.c. poprzez uznanie, iż powód nie udowodnił faktu wypłaty odszkodowania w wysokości 5.500 zł, a co za tym idzie zasądzenie od pozwanego jedynie kwoty 106.210 zł, z żądanej pierwotnie kwoty 111.710,01 zł, podczas gdy pozwany w toku postępowania nie zakwestionował wysokości dochodzonego przez powoda roszczenia. Należy zatem uznać, iż niezłożenie przez pozwanego oświadczenia co do twierdzeń powoda dotyczących wysokości szkody, powinno skutkować uznaniem przez Sąd tych okoliczności za przyznane. Pozwany bowiem mógł zakwestionować wysokość szkody, a tego nie uczynił;

- art. 102 k.p.c. poprzez uznanie, iż w niniejszej sprawie zachodziły przesłanki do odstąpienia od obciążania pozwanego kosztami procesu, podczas gdy odstąpienie od obciążania strony kosztami procesu może nastąpić tylko w przypadkach szczególnie uzasadnionych, a takie okoliczności w niniejszej sprawie nie wystąpiły.

III. naruszenie przepisów prawa materialnego w postaci:

- art. 5 k.c. poprzez uznanie, iż w niniejszej sprawie odstąpienie od obciążania pozwanego kosztami procesu nastąpiło z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego, podczas gdy działanie pozwanego polegające na kierowaniu pojazdem mechanicznym pod wpływem alkoholu, spowodowanie w tym stanie wypadku, w wyniku którego śmierć poniosła młoda kobieta, a następnie ucieczka z miejsca wypadku bez udzielenia poszkodowanej jakiegokolwiek pomocy, zasługuje na głęboko naganną ocenę i nie zwalnia pozwanego z obowiązku poniesienia konsekwencji cywilnoprawnych spowodowanego wypadku.

Wskazując na powyższe zarzuty, na podstawie art. 386 § 1 k. p. c. wniósł o:

- zmianę zaskarżonego wyroku w części co do kwoty 5.500 zł poprzez odmienne rozstrzygnięcie co do istoty sprawy i uwzględnienie powództwa w całości, tj. zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 111.710,01 zł wraz z

ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 23 grudnia 2010 r. do dnia zapłaty oraz kosztami procesu, w tym kosztami zastępstwa procesowego w wysokości wskazanej w pozwie,

- zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania przed Sądem II Instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

względnie o:

- uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania wraz z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego przed Sądem II Instancji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja zasługuje na uwzględnienie.

W artykule 230 k.p.c. mowa jest o tzw. faktach milcząco przyznanych (*qui tacet consertire videtur*). Kodeks postępowania cywilnego, w związku z wszczętym postępowaniem nakłada na pozwanego obowiązek wdania się w spór (art. 221), a nadto złożenia oświadczenia co do twierdzeń strony przeciwnej dotyczących okoliczności faktycznych (art. 210 § 2). Wprawdzie ustawa formułuje powinności z art. 210 § 2 kpc i art. 221 kpc jako obowiązki, lecz w istocie są to ciężary procesowe, co oznacza, że strona może je wypełnić, lecz nie można jej do tego zmusić. Jednak, gdy strona nie wypełnia spoczywających na niej powinności, musi liczyć się z prawnymi konsekwencjami, ponieważ ustawa pozwala sądowi uznać za przyznane fakty, co do których nie wypowiedziała się strona przeciwna, a mogła to uczynić (zob. H. Dolecki komentarz do art. 230, Kodeks postępowania cywilnego, Komentarz, tom I, wydanie 2011, Wolters Kluwer Polska). Strona sama musi pilnować dopełnienia obowiązków procesowych, spoczywających na niej. Jeżeli ich nie wypełni, ponosi skutki prawne swych zaniedbań.

O tym, czy ma zastosowanie art. 230 k.p.c., decyduje zebrany w sprawie materiał dowodowy, przy uwzględnieniu charakteru i przedmiotu postępowania. Sąd musi zatem, na podstawie wyniku całej rozprawy, tj. wszystkich okoliczności sprawy, całego materiału procesowego, nabrać przekonania, że strona nie zamierzała i nie zamierza zaprzeczyć istnieniu faktów przytoczonych przez stronę przeciwną. Jeżeli istnieją w tej kwestii wątpliwości, to nie można stosować art. 230 k.p.c. (zob. wyroki SN: z dnia 18 czerwca 2004 r., II CK 293/03, Lex nr 174169, z dnia 27 maja 1971 r., II CR 122/71, Lex nr 6935). Przepis art. 230 k.p.c. pozwala sądowi przyjąć pewne fakty za ustalone bez prowadzenia postępowania dowodowego, gdy przeciwnik nie wypowiedział się co do faktów wskazanych przez stronę, a mógł to uczynić.

Pozwany R. H. nie zakwestionował zasadności dochodzonego powództwa ani wysokości kwoty dochodzonej w pozwie tytułem zwrotu odszkodowania wypłaconego poszkodowanym. Pozwany wnosił o oddalenie powództwa podnosząc tylko zarzut przedawnienia oraz powołując się na zasady współżycia społecznego ze względu na swoją trudną sytuację osobistą, rodzinną i majątkową.

Mając powyższe na uwadze za uzasadnione należy uznać stanowisko powoda, że z okoliczności sprawy, całokształtu materiału dowodowego wynika, że pozwany nie zaprzeczył faktowi wypłaty przez powoda poszkodowanym kwoty 111.711 zł. Należy zwrócić uwagę, że pozwanemu kwota ta była znana z wezwania do zapłaty skierowanego do niego w dniu 2 grudnia 2010 r. (k. 34), do którego również nie zgłosił zarzutów.

Tak więc zasadnie zarzuca powód, że fakt ten na podstawie przepisu art. 230 k.p.c. należy uznać za przyznany. Ponadto wskazać należy, że do apelacji dołączono trzecią decyzję o wypłacie odszkodowania, która potwierdziła wysokość dochodzonej kwoty.

Uzasadniony był również podniesiony w apelacji zarzut naruszenia przepisu art. 102 k.p.c. przez przyjęcie, że w sprawie występują przesłanki do odstąpienia od obciążenia pozwanego obowiązkiem zwrotu powodowi poniesionych przez niego kosztów procesu.

Sąd odstąpił od obciążania pozwanego kosztami procesu, jako podstawę swojego rozstrzygnięcia Sąd wskazując art. 102 k.p.c., zgodnie z którym w wypadkach szczególnie uzasadnionych Sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami procesu. Sąd uznał, iż pod pojęciem „wypadków szczególnie uzasadnionych” należy rozumieć okoliczność przebywania pozwanego w zakładzie karnym, w związku z odbywaniem przez niego kary pozbawienia wolności, brak zatrudnienia i innych dochodów. W ocenie Sądu Apelacyjnego okoliczności przytoczone przez Sąd I instancji nie uzasadniają odstąpienia od obciążania pozwanego kosztami procesu. Przepis art. 102 k.p.c. urzeczywistnia zasadę słuszności i jako wyjątkowy – stanowiący wyłom w zasadzie odpowiedzialności za wynik procesu – nie podlega wykładni rozszerzającej. Okoliczności uzasadniające odstąpienie od obciążania pozwanego kosztami procesu, powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego. Pozwany natomiast swoim naganym zachowaniem naruszył zasady współżycia społecznego, poprzez kierowanie pojazdem mechanicznym w stanie nietrzeźwości, spowodowanie śmierci człowieka, a następnie zbiegnięcie z miejsca zdarzenia bez udzielenia jakiegokolwiek pomocy poszkodowanej. Następstwem naganego zachowania pozwanego jest właśnie przebywanie w zakładzie karnym. Powyższe okoliczności stanowią naruszenie zasad współżycia społecznego, a co za tym idzie nie uzasadniają w żaden sposób odstąpienia od obciążania pozwanego kosztami procesu na rzecz strony przeciwnej. Należy mieć ponadto na uwadze, że aktualne położenie finansowe pozwanego nie ma charakteru stałego i niezmiennego, ponieważ w czerwcu 2013 r. pozwany nabywa prawo do ubiegania się o przedterminowe zwolnienie z zakładu karnego. Zatem po wyjściu na wolność będzie miał możliwość podjęcia pracy.

Okoliczność, w których znalazł się pozwany są wynikiem nieodpowiedzialnego zachowania powoda, który spożywając alkohol, a następnie wsiadając za kierownicę pojazdu pod wpływem alkoholu powinien liczyć się z negatywnymi konsekwencjami swojego zachowania.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok na podstawie przepisu art. 386 § 1 k.p.c. zasadzając dalszą kwotę 5.500 zł z ustawowymi odsetkami od 23.12.2010 r. oraz orzekając o kosztach procesu zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu (art. 98 k.p.c.) Zasądzona z tego tytułu kwota 9.202 zł obejmuje uiszczoną przez powoda opłatę od pozwu w kwocie 5.585,50 zł, wynagrodzenie pełnomocnika pozwanego w kwocie 3.600 zł, ustalone na podstawie przepisu § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1349) oraz 17 zł uiszczone tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa. Poniesione przez powoda koszty postępowania apelacyjnego to kwota 275 zł opłaty od apelacji oraz kwota 900 zł wynagrodzenia pełnomocnika obliczona na podstawie § 6 pkt 4 w związku z § 12 ust. 1 pkt 2 powołanego wyżej rozporządzenia.

bp